

VILNIAUS UNIVERSITETAS
GAMTOS MOKSLŲ FAKULTETAS
EKOLOGIJOS IR APLINKOTYROS CENTRAS

Vilma Černiauskaitė
Aplinkotyra ir aplinkotvarka

***Merkiio baseino vandens kokybės
kaitos tyrimai***

Magistro darbas

Darbo vadovas:
doc.dr. G. Ignatavičius

Vilnius, 2010

ĮVADAS

Paviršinių vandens telkinių būklė priklauso nuo teršalų, patenkančių į vandens telkinius, jų kiekio bei pačių telkinių savybių. Šiuo metu, visas vandens apsaugos valdymas organizuojamas upių baseinų rajonų pagrindu (UBR). Remiantis skirtinga paviršinių vandens telkinių būkle ir siekiu suformuluoti tinkamus vandens apsaugos tikslus paviršiniams vandenims, preliminariai yra pateikta paviršinių vandens telkinių tipologija. Ši tipologija remiasi „*Bendraja vandens politikos direktyva*“ 2000/60/EB.

Pagrindiniai vandens teršėjai yra žemės ūkis, komunalinis ūkis ir pramonė. Su nuotekomis išleidžiamos organinės ir biogeninės medžiagos skatina upių ir ežerų eutrofikaciją. Šis procesas turi neigiamą įtaką vandens telkinių kokybei, skatina prastėjančią jų cheminę sudėtį, kenkia visai aplinkai esančiai biotai.

Įvertinti esamą vandens telkinių būklę, turi būti atliekami nuolatiniai paviršinių vandens telkinių stebėjimai. Šiuo metu Lietuvoje yra vykdomi dviejų tipų monitoringas t.y. priežiūros ir veiklos monitoringas. Remiantis surinkta informacija įvertinama vandens telkinių būklė.

Pagrindiniu parametru vandens kokybės valdyme tampa biologiniai parametrai, kuriems įtakos ir ne mažiau svarbūs turi hidrocheminiai vandens parametrai. Paviršiniame vandens kokybės vertinime svarbią vietą užima biologiniai rodikliai, tiksliau rūšys, kurios tiesiogiai reaguoja į vandens užterštumą.

Šio darbo tikslas yra įvertinti Merkio upės baseino 1992-2008 m. laikotarpiu vandens kokybės kaitos tendencijas ir priežastis. Įvertinti esamą vandens telkinių būklę, turi būti atliekami nuolatiniai paviršinių vandens telkinių stebėjimai. Pagrindiniu parametru vandens kokybės valdyme tampa biologiniai parametrai, kuriems įtakos ir ne mažiau svarbūs turi hidrocheminiai vandens parametrai. Paviršiniame vandens kokybės vertinime svarbią vietą užima biologiniai rodikliai, tiksliau rūšys, kurios tiesiogiai reaguoja į vandens užterštumą. Šio darbo tyrimo objektas – hidromorfologiniai, keli bendrieji – cheminiai Merkio pabaseinio upių 4-ių monitoringo vietų: žemiau Dubininkų, aukščiau Varėnos, žemiau Šalčininkų ir žemiau Puvočių 1992 – 2008 m. duomenys.